Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

Je hebt, samen met een handvol cultuurcollega's, goesting om samen te werken over de grenzen van gemeenten heen. Je wil een structuur oprichten, met rechtspersoon, en subsidies aanvragen bij het Bovenlokale cultuurdecreet.

Neem je tijd en bereid je goed voor met dit stappenplan.

versie — september 2024

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

“Als je voor bovenlokaal kiest, weet dan ook dat je **lokaal sterk genoeg** moet staan. Je kan niks in gang zetten als er lokaal geen tijd of middelen voorhanden zijn. Als een bepaalde gemeente veel doet, is dat ook omdat er politiek de beslissing is genomen om op de regiowerking in te zetten.”
— Wannes De Laender, intergemeentelijk samenwerkingsverband Zuidrand

“Ik vergelijk een intergemeentelijke samenwerking met een groot spinnenweb. Hoe meer verbanden je legt, hoe steviger het web.”
— Jolien Verroeye, intergemeentelijk samenwerkingsverband Leie Schelde

“Een **minimale tijdsinvestering** is nodig om het bovenlokaal te doen werken. Wij kunnen niet zomaar vervangen wat er lokaal niet is. Als er niemand is om een subsidiedossier in te dienen, kunnen wij geen financiële steun bieden. Als er niemand is om een project lokaal te dragen, kan het niet plaatsvinden.”
— Nele Provoost, intergemeentelijk samenwerkingsverband CO7

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

DEADLINE

Wil je **werkingssubsidies** aanvragen voor een intergemeentelijk samenwerkingsverband (IGS) cultuur?

De eerstvolgende indiendatum is **1 april 2026**.

Voor een erkenning als IGS cultuur
vanaf 1 januari 2027.

LET OP

Na de gemeenteraads-verkiezingen kunnen de bestuursverantwoordelijken wijzigen.

LET OP

Samenwerken vraagt investering van tijd, middelen en personeel, vóór het loont.

Stap 1

ZORG VOOR DRAAGVLAK

Zijn ook jouw collega's overtuigd dat samenwerken een meerwaarde heeft? Zorg er dan voor dat er in elke gemeente voldoende draagvlak is om je plannen waar te maken.

- ☐ Zorg dat je binnen jouw lokaal bestuur **voldoende tijd en ruimte** hebt om de opstart van een intergemeentelijke samenwerking voor te bereiden.
- ☐ Maak **afspraken** met je leidinggevende en de bevoegde beleidsmakers.
- ☐ Zorg dat het **managementteam** (MAT) mee is met jouw verhaal.
- ☐ Breng de **burgemeesters en de algemeen directeurs** op de hoogte, bijvoorbeeld tijdens een regionaal overleg.

Wil je cultuur op de agenda zetten in jouw gemeente?

OP/TIL helpt je op weg.

Meer info op www.cultuuroptil.be

↘ Draagvlak voor cultuur

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

TIP

Zijn er slimme combinaties mogelijk in jouw regio?

Hang jouw bovenlokale werking aan de kar van bestaande samenwerkingen.

TIP

Ga in gesprek met de trekkers van die samenwerking.

Zien jullie kansen om de krachten te bundelen?

LET OP

Een IGS cultuur werkt cultuurbreed, dus over alle culturele subsectoren (bibliotheek, cultuurdienst, cultuurhuis) heen.

TIP

Ook het Cultureel Erfgoeddecreet en het Jeugddecreet geven subsidies voor intergemeentelijke samenwerking. Met een indienmoment in 2026.

Stap 2

BRENG SAMENWERKINGEN IN KAART

Breng in kaart welke regionale samenwerkingen binnen cultuur er al bestaan in jouw regio.

- ☐ Is er een cultureelerfgoedcel?
- ☐ Is er een regionale bibliotheekwerking?
- ☐ Is er een collegagroep waarbij cultuurcentra afstemmen over programmatie, communicatie?
- ☐ Is er een regionale UiTPAS?
- ☐ Werken de jeugddiensten (soms) regionaal samen?
- ☐ Is er een IOED (intergemeentelijke onroerende erfgoeddienst)?

OP/TIL helpt je op weg.

Vraag ons een overzicht van de bestaande samenwerkingen binnen vrije tijd in jouw regio.

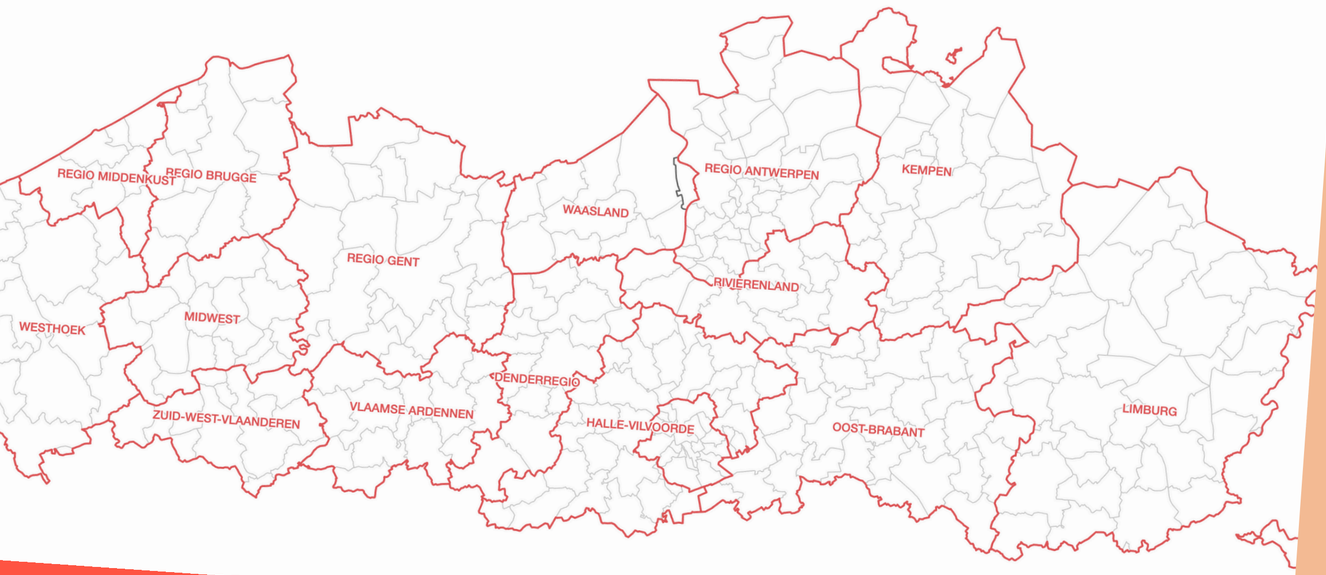
Ga naar www.cultuuroptil.be

Contact

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

REFERENTIEREGIO'S

Stap 3

BAKEN JE GEBIED AF

Onderzoek met welke gemeenten je wil samenwerken.

- ☐ Hou rekening met de **referentieregio's**.
- ☐ Wat voelt voor jullie aan als een **logische** samenwerking?
- ☐ Zijn al deze gemeenten bereid om te **investeren** in de samenwerking?
- ☐ Waar zie je gedeelde **uitdagingen**?
- ☐ Welke **thema's** zijn relevant voor de regio?

Meer info over regiovorming?

Ga naar op www.cultuuroptil.be

↘ Intergemeentelijk samenwerken

OP/TIL helpt je op weg.

Boek een workshop 'Gedeelde uitdagingen'

↘ info@cultuuroptil.be

OP TIL – cultuur in alle richtingen

Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

TIP

Maak gebruik van de **subsidies voor bovenlokale cultuurprojecten**.

Met deze subsidies kan je een **regionale netwerke**r aanwerven. Deze legt de nodige contacten en legt de basis voor een gedragen samenwerking.

Werf iemand aan met voldoende maturiteit en daadkracht en zorg voor een juiste verloning.

TIP

Maak **per gemeente een budget** vrij om je engagement financieel kracht bij te zetten.

PROJECTSUBSIDIES

Vind meer info over projectsubsidies:

Ga naar op www.cultuuroptil.be

↘ Projectsubsidies

Stap 4

MAAK AFSPRAKEN

Samenwerken vraagt engagement. Maak daar van bij het begin heldere afspraken over.

- ☐ Zorg dat er in elke gemeente een duidelijk **aanspreekpunt** is dat ook het mandaat heeft om de samenwerking mee vorm te geven.
- ☐ Breng een **engagementsverklaring** op het College van Burgemeester en Schepenen.
- ☐ Maak eventueel gebruik van de bestaande **projectsubsidies** binnen het decreet. Bovenlokale Cultuurwerking om een deel van de opstart en het proces te financieren.

ENGAGEMENTSVERKLARING

Gebruik onze checklist
‘Overtuig je lokaal bestuur met een engagementsverklaring’.

Ga naar www.cultuuroptil.be

↘ Kennisbank

→ tag intergemeentelijk

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

Stap 5

BLIJF INZETTEN OP DRAAGVLAK

Zet een participatief traject op met stakeholders.

- ☐ Wie heeft er baat bij een IGS cultuur in jouw regio? Breng je **stakeholders** in kaart.
- ☐ Wat zijn de **noden** van je stakeholders? Bevraag ze.
- ☐ Welke **maatschappelijke uitdagingen** spelen er in jouw regio?

OP/TIL HELPT

Een omgevingsanalyse, een trendrapport, voorbeelden van goede praktijken, uitwisseling met andere regio's, een workshop rond gedeelde uitdagingen ...

↘

Mail naar info@cultuuroptil.be of contacteer een regioconsulent.

↘

Schrijf je in voor de nieuwsbrief 'Van lokaal naar bovenlokaal'.

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

Stap 6

BEPAAL DE JURIDISCHE VORM

Is iedereen overtuigd om samen te werken? Bepaal onder welke vorm dat kan.

- ☐ Kies je voor een **projectvereniging** of een **dienstverlenende** vereniging?
- ☐ Sluit je aan bij een bestaand samenwerkingsverband? Bekijk dan zeker of de **statuten** moeten aangepast worden.
- ☐ Denk er ook over na hoe de verschillende **deelwerkingen** zich tot elkaar verhouden.

INFOGRAFIEK

Download de infografiek over juridische vormen.

Ga naar www.cultuuroptil.be

→ Kennisbank

→ tag intergemeentelijk

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

OKTOBER 2024

In oktober 2024 zijn het **lokale verkiezingen**.

DECEMBER 2024

De nieuwe gemeenteraden worden geïnstalleerd in december 2024.

VOORJAAR 2025

Idealiter geven de nieuwe besturen in het voorjaar van 2025 hun **fiat voor de samenwerking** en worden de statuten uiterlijk begin 2026 goedgekeurd door alle deelnemende gemeenteraden.

Stap 7

RICHT EEN JURIDISCHE STRUCTUUR OP

Richt samen met de betrokken lokale besturen een effectieve samenwerking en structuur op.

- ☐ Stel een **intentieverklaring** op voor de betrokken gemeenteraden waarin de individuele financiering per gemeente is opgenomen.
- ☐ Neem een doelstelling over het IGS cultuur mee op in de **beleids- en beheerscyclus** van jouw gemeente.
- ☐ Zorg dat de de gemeentelijke begrotingen **de nodige budgetten** voorzien.
- ☐ Zorg voor de **oprichtingsakte** van de rechtspersoon.
- ☐ Breng de **statuten** in orde.
- ☐ Maak een **intern reglement:** wie beslist wat, stuurgroepen, projectgroepen ...

OPRICHTING PROJECTVERENIGING

Kies je voor de oprichting van een projectvereniging?

OP/TIL en Cultuurloket maakten een stappenplan en voorbeeldstatuten. Gebruik deze en pas ze aan jullie noden aan.

Ga naar www.cultuuroptil.be

→ Kennisbank

→ tag intergemeentelijk

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

WAT?

De cultuurnota is een **beleidsplan** voor de Vlaamse overheid. Je overtuigt de overheid met de krachtlijnen van het IGS. En, je vraagt de gewenste middelen aan.

TIP

Reken **± 9 maanden** voor een beleidsplanningstraject. De ideale start is dus begin tot midden 2025.

WAT?

De regierol is het **helikopterzicht** dat het IGS heeft over de regio. Het IGS verbindt culturele spelers met elkaar.

Meer weten over de regierol?

↘

Ga naar het YouTubekanaal van OP/TIL

TIP

Wil je meer inzetten op **kansengroepen**?

Overweeg om ook een ‘afsprakennota bovenlokale vrijetijdsparticipatie toe te voegen’.

Stap 8

MAAK WERK VAN EEN CULTUURNOTA

Wat beschrijf je allemaal in een cultuurnota?

- ☐ De inhoudelijke visie op de **regierol** in de regio.
- ☐ De concrete uitwerking, haalbaarheid en verduurzaming van de **acties**.
- ☐ Hoe je inspeelt op de **behoeften van de stakeholders** en de positie van het IGS in het netwerk.
- ☐ De relevantie van de **partnergemeenten**.
- ☐ Hoe het IGS inzet op het toeleiden van **kansengroepen** naar het vrijetijdsaanbod.
- ☐ Een **zakelijk** plan.
- ☐ Hoe je de inhoudelijke beoordeling van **kleine bovenlokale cultuurprojecten** aanpakt.

OP/TIL HELPT JE

OP/TIL helpt je met je beleidsplanning. Neem contact op met een regioconsulent.

Ga naar www.cultuuroptil.be

↘

Intergemeentelijk samenwerken

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

Stap 9

COMMUNICEER DE AFSPRAKEN

- ☐ Maak een **samenvatting** van de krachtlijnen uit je cultuurnota.
- ☐ **Communiceer** hierover naar raad van bestuur, de gemeenteraden, cultuurcollega's, verenigingen, burgers …
- ☐ Laat je **raad van bestuur** en de **gemeenteraden** van alle betrokken gemeenten de **cultuurnota** goedkeuren.

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

1 APRIL 2026

Dien ten laatste op 1 april 2026 je cultuurnota in via KIOSK, de webapplicatie van de Vlaamse overheid.

DEADLINE

Tussentijdse indiendatum
Het nieuwe decreet voorziet ook een tweede indienmoment (op 1 april 2029) voor de resterende 3 jaar.

Stap 10

DIEN JE CULTUURNOTA IN

En, geniet van het moment!

Vier alvast dit succesje. Organiseer een drink.

Zo hou je je netwerk warm en bedank je iedereen voor het engagement.

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt

Stap voor stap naar een

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VOOR CULTUUR

30 OKTOBER 2026

De Vlaamse overheid laat weten of je subsidies ontvangt, ten laatste op 30 oktober 2026.

Stap 11

SUBSIDIES TOEGEKEND?

Nu kan je écht aan de slag!

- ☐ Werf een **regiocoördinator** aan. Ga op zoek naar een netwerker, denker, doener, maar vooral een durver!
- ☐ Laat je ondersteunen door **een regioconsulent** bij OP/TIL, bijvoorbeeld bij de aanwervingsprocedure.
- ☐ Ontdek het aanbod voor medewerkers van IGS'en via de **nieuwsbrief 'Van lokaal naar bovenlokaal'** van OP/TIL.

FUNCTIEPROFIEL

Gebruik het functieprofiel van OP/TIL om de regiocoördinator aan te werven.

↘

Mail naar info@cultuuroptil.be of contacteer een regioconsulent.

OP TIL cultuur in alle richtingen
Vlaanderen verbeelding werkt